Emmanuelle Pirotteová

DNESKA ŽIJEME

Strhující příběh židovské dívky a německého vojáka

Mladá fronta

Dneska žijeme

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Emmanuelle Pirotteová

Dneska žijeme – e-kniha
Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Emmanuelle Pirotteová

Dneska žijeme

NESKA ŽIJEME
EME DNESKA
NESKA ŽIJEME
E DNESKA ŽIJE
MEŽIJEME DNE
DNESKA ŽIJEM
EME DNESKA Ž
NESKA ŽIJEME
ME ŽIJEME DN
NESKA ŽIJEME

Emmanuelle Pirotteová

DNESKA ŽIJEME

Mladá fronta

Přeložila Dana Melanová

Today we live
Copyright © LE CHERCHE MIDI EDITEUR, 2015
Translation © Dana Melanová, 2019

ISBN 978-80-204-4557-5 (tištěná verze)
ISBN 978-80-204-5670-0 (ePub)
ISBN 978-80-204-5672-4 (Mobi)
ISBN 978-80-204-5671-7 (ePDF)

1

OTCOVA RUKA NEDONESLA krajíček chleba s máslem k ústům. Ostatní členové rodiny strnuli u svých šálků s kouřící kávou. Zvenčí sem dolehl ženský jekot. Pláč, křik, řehtání koně. Otec šel otevřít okno. V kuchyňce byl okamžitě mráz. Otec zavolal na jednoho muže venku. Vyměnili si několik slov přehlušovaných kraválem z ulice. Matka a dva synové, Marcel a Henri, se mlčky dívali na Renée. Renée ještě rychle spolkla dvě sousta chleba s máslem, přece jen měla hlad. Otec zase zavřel okno. Najednou jako by zestárnul o deset let.

„Vracejí se," řekl dutým hlasem.

Matka se pokřižovala.

„Musíme něco udělat s Renée," navázal otec.

„Ne!" zavzlykala matka.

Už se neodvažovala na holčičku pohlédnout. Henri se rovněž odvrátil. Marcel však z Renée nespustil zrak. Otec pořád stál, tělo měl napjaté jako struna a rysy zošklivělé strachem. Upíral oči na manželku.

„Víš, proč zastřelili Baptista? Protože měl ve sklepě anglánské vlajky. Takže kvůli Židovce..."

Žena mu dala znamení, aby mlčel. Židovka. Co vlastně tohle slovo znamená? Matka nikdy dobře nepochopila, v čem spočívá židovství. Bylo to nebezpečné, tečka, to je

vše. Brzy to bude pět měsíců, co k nim Renée přišla. Muselo jí být tak šest nebo sedm let, nevěděli to přesně. Trochu divoká a hrdá, s černýma očima, jaké mívají jen Cikáni. Dvěma očima, které vás stále zblízka sledovaly, přímo vás pohlcovaly, očima nepochybně inteligentníma. Dychtivýma, neustále ve střehu, všechno je zajímalo, zdálo se, že všemu rozumějí… Renée jim trochu naháněla strach. S výjimkou Marcela, který s ní celé dny pobíhal po okolí. V září oslavili osvobození, nikdo si pro ni nepřišel. A teď zlý sen začíná znovu. Pane Bože, to snad ne… A navíc uprostřed zimy. Otec přešlapoval z nohy na nohu.

„Bošové tady budou za necelou půlhodinu. Piersonovi o tom vědí. Určitě nepromeškají příležitost a udají nás."

Matka věděla, že má manžel pravdu. Při mši jí to výmluvné a nenávistné pohledy Catherine Piersonové říkaly už dlouho.

„Tak pojď… Pojď, Renée," hlesl otec.

Holčička se zvedla a poslušně se postavila k muži. Matka cítila, jak jí srdce v hrudi skáče. Proč ji najednou tak rozrušila představa, že se od Renée odloučí? Nikdy si nemyslela, že ji má opravdu ráda. Pozorovala ji, jak si obléká kabát, ještě dětsky baculatýma rukama si zapíná knoflíky. Otec jí nešetrně narazil na hlavu čepici s bambulí. Holčička byla velmi klidná, a přesto napnutá jako luk, připravená jednat, reagovat, udělat, co je potřeba. Jako vždycky. Právě tohle matku pokaždé dráždilo…, ale dnes ne. Prudce vstala a zmizela v chodbě. Bylo ji slyšet, jak po čtyřech schodech vybíhá na půdu a popotahuje.

„Tak pojďte, vy dva, rozlučte se s ní," vyzval otec syny.

Chlapci vstali od stolu a přistoupili k nim. Starší Henri se sotva dotkl dívčiny tváře. Marcel, jemuž táhlo na jedenáctý rok, k sobě Renée dlouho tiskl. Nakonec ho od sebe jemně odstrčila. Plakal. Podívala se mu do očí, políbila ho na tvář, otočila se a znovu se chopila otcovy ruky. Matka

vstoupila do kuchyně s kufříkem v jedné ruce, v druhé držela ošoupaného hadrového paňácu a podávala ho Renée. Políbila holčičku na čelo. Otec popadl zavazadlo, otevřel dveře a vyvedl Renée do zimy, křiku, paniky, nebezpečí. Dveře za nimi suše zaklaply. Matka stála dlouho s pohledem upřeným do prázdna, s rukama lehce zvednutýma a s dlaněmi otevřenými, jako mívají žebráci. Obrátila se k synům a zamumlala.

„Nemá rukavice."

Otec utíkal, jako by zahlédl ďábla. Renée vedle něho skoro vlála, ruku jí drtilo ocelové sevření, tváře bičoval ledový vítr. Kolem nich vládl ve sněhu chaos. Očima na okamžik utkvěla na stařeně, která naříkala ve vozíku uprostřed matrací a hrnců, v náručí jí vřískal kojenec. O kousek dál tahali muž a žena prošívaný přehoz a spílali si. Jakási matka ječela křestní jméno a zoufale se rozhlížela všemi směry; zbytek rodiny čekal ve voze, aby mohli všichni opustit vesnici. Renée zaujaly hlavně nohy, které se smutně houpaly ve vzduchu, podivně klidné uprostřed toho zmatku. Lidé většinou odcházeli po svých, nesli na zádech své věci, děti i staré rodiče, nebo je vezli v kočárcích.

Otec a Renée dorazili na místo. Vyběhli po schodech fary. Muž rozhýbal zvonek. Dveře se otevřely téměř okamžitě a v nich se objevila farářova vysoká postava. Farář je vpustil do salonu. V krbu hořel mohutný oheň a vrhal pohyblivé stíny na dřevěné obložení, které pokrývalo všechny stěny v místnosti. Krásně to tu vonělo voskem. Otec přednesl žádost.

„Ani tady nebude v bezpečí," namítl farář.

„Ale určitě ano," zabručel otec.

To je jedno, kde bude v tuto chvíli, jen ne u něj! Když před pěti měsíci otec přijal pod svou střechu Renée, věděl, že vydává v nebezpečí sebe i celou rodinu. V té době si však všichni mysleli, že se válka chýlí ke konci; už celé měsíce

nikdo neviděl v okolí Němce. A dnes mají ty hnusné frice skoro přede dveřmi. Kdo ví, co mají Němčouři v hlavě? Kdo ví, jestli nebudou ještě surovější, ještě krutější než dřív, rozzuření tím, že málem utrpěli porážku? Možná budou jejich hordy ještě početnější, zrodí se z popela jako tolik jiných zlých duchů, které vyplivuje na zem peklo.

V noci se mu zdálo, jak jeho dva synové leží v tratolišti krve s těly provrtanými kulkami. To se stalo lékárníkovu synovi, jehož našli za farou. Otcova vyděšená tvář se stáhla do úšklebku. Znovu začal přešlapovat z nohy na nohu, za ruku stále držel Renée.

„To je v pořádku, Jacquesi," řekl farář.

Otec se mu málem vrhl k nohám. Nakonec se jen hloupě usmál. Farář se slitoval nad tím člověkem dobrým jako chleba, z něhož se náhle stal zbabělec. Přistoupil k otci a položil mu svoji mohutnou ruku na rameno. Muž ze sebe vypravil jenom chraptivé „děkuju", postavil na zem kufřík a pustil dívčinu ruku. Sklonil se a vzal Renée za ramena. Díval se na ni a cítil se mizerně. Holčička nedala najevo nic, čemu by mohl rozumět; na tváři se jí nezračila žádná výčitka, zlost či rezignace ani smutek nebo strach, ale cosi silného, oproštěného od všeho citu, naprosto nedefinovatelného. Otec byl rozechvělý a zdeptaný hanbou a současně dojatý vlídnou velkorysostí, která z holčičky vycházela; políbil ji na čelo a utekl jako zloděj.

„Máš ráda sladkou topinku?" zeptal se kněz.

„Moc ráda," odpověděla Renée.

Vyslovila to jako móóc. Farář ji pozoroval. Malá teď zářila radostí při představě, že brzy dostane svoji oblíbenou pochoutku, krajíček chleba namočený v mléce, vejci a cukru a osmažený na másle. Zavedl Renée do kuchyně a začal topinku připravovat. Zeptala se, jestli může rozbít vejce. Holčička byla klidná, pozorná, jako by byla na návštěvě za krásného mírového dne. Farář začal šlehat směs,

ale velmi rychle toho nechal a natáhl uši. Dolehl sem zvuk motoru. Pustil metlu a zamířil k oknu v salonu. Na náměstí se přihnal jako smršť vojenský automobil. Kolem něj se rojili vojáci se zbraněmi v ruce. Z džípu vystoupil důstojník. Farář jen stačil rozeznat dvojitý zlatý blesk na jeho čepici. Prokletý znak. Vojáci vyhnali obyvatele jednoho domu ven a postavili je ke zdi s rukama nad hlavou. Esesák pomalu kráčel kolem vyděšených civilních obyvatel. Farář se obrátil; stála za ním Renée, jíž neuniklo z této scény nic. Farář uchopil zavazadlo stojící dosud uprostřed salonu. Renée znovu ucítila, jak jí ruku sevřela mužská dlaň. Vyšli z domu kuchyňskými dveřmi. Co se dá dělat, sladká topinka je v nenávratnu.

Farářova masivní bagančata za sebou nechávala hluboké a široké stopy ve sněhu, pokrývajícím pěšinu v zeleninové zahrádce. Vyšli ze zahrady a octli se venku. Farář utíkal, jak nejrychleji dokázal. Renée mu stačila jen stěží; její drobné nohy se bořily hodně hluboko. Upadla. Farář ji zvedl a opět utíkali. Cesta splývala s okolními poli. Všechno pokryl bílý příkrov, obloha byla plná sněhu a jako by z ní vytáhli zátku: sníh se celé dny sypal na krajinu. Renée už nemohla; sotva popadala dech, zalykala se. Farář ji vzal do náruče. V dálce se cosi hýbalo. Nějaký vůz. Farář skočil do příkopu a pevně k sobě Renée přitiskl. Čekali, ani nedýchali. Hluk motoru se přiblížil. Farář se natáhl přes okraj příkopu. Pokřižoval se a usmál se na Renée. Byl to americký džíp; holčička je zachráněná. Vyběhl na cestu a zuřivě mával. Vůz přijížděl velkou rychlostí, zabrzdil a ve smyku málem smetl faráře. Seděli v něm dva vojáci.

„*You take girl!*“ zvolal farář.

Vojáci na něj udiveně zírali.

„*Are you crazy?!*“ opáčil řidič.

„*She* Židovka! Esesáci vesnice. *She kaput!*“

Při řeči farář chytil Renée a vysadil ji na zadní sedadlo

džípu. Voják na sedadle pro spolujezdce se ohlédl přes rameno a střetl se očima s dívenčiným pohledem. Džíp se opět rozjel velkou rychlostí. Dívenčin kufřík zůstal uprostřed silnice.

Renée nadskakovala na zadním sedadle. Vytáhla z kapsy hadrového panáčka. Řidič oslovil svého souseda:

„*Und jetzt, was machen wir?*“

Němčina. Nic jiného to nebylo. Dokonale poznávala jazyk těch, kteří jí nikdy neměli zkřížit cestu. Slyšela ho pouze dvakrát, ale nikdy by si tenhle jazyk nespletla se žádným jiným. Píchal jako svazek kopřiv, měl barvu a texturu ledového bloku, a přesto… Přesto v něm byl jakýsi jas, jakési tlumené světlo za slovy, cosi teplého a důvěrně známého pro dívčino ucho, nedokázala si to přesně vysvětlit, bylo to tak zmatené.

Najednou jí byla strašná zima. Zachytila se sedadla před sebou a cvakala zuby. Přestrojení vojáci si vyměnili ještě několik slov. Džíp se pustil lesní cestou. Holčička sebou házela. Naštěstí to vojáci nemohli vidět, ještě ne. Musí to skončit. Musí. Teď. Brzdy zaskřípěly. Džíp se smykl a zastavil. Řidič vystoupil z vozu, bez okolků zvedl Renée a postavil ji na pěšinu, která se nořila do lesa. Vyndal z kapsy pistoli a pažbou před sebou poháněl Renée k rychlé chůzi. Druhý voják uzavíral průvod.

Bylo slyšet jenom vrzání kroků na zmrzlém sněhu. Vrcholky vysokých borovic, rozevlátých větrem, pomalu zametaly oblohu. Renée šla stále kupředu. Měla strašlivou žízeň. Cítila za zády Němcovo velké tělo, pistoli, kterou jistě mířil na ni. Vážně zemře v tomhle lese, když už tolikrát unikla smrti? Co vlastně znamená zemřít? Věděla, že smrt je něco definitivního, znala její příznaky a hlavně měla dar cítit, jak se blíží, a podrobit se jí… Jenže tentokrát to bylo opravdu ztracené. Tak tedy nakonec prohrála hru, tu hru, kterou začala určitě hrát už hodně dávno, možná ještě

v době, kdy byla miminko. No co, ti dva za ní to ještě chvilku vydrží. Má strašně velkou žízeň. Zastavila se a shýbla se. Voják namířil pistoli. Renée se ale nezarazila: nabrala si plnou hrst sněhu a chtivě ho nesla k ústům. Kousala zrnitou hmotu, která se jí rozplývala v hrdle. Bylo to dobré. Znovu pokračovala v chůzi.

Němce, co šel jako poslední, tohle dívčino gesto ohromilo. Už dávno vídal jenom odsouzence. Dospělé, děti, starce… Postavy bez tváře, určené k tomu, aby zmizely. Ale tuhle holčičku opravdu vnímal: jedla sníh. Zemře. Ona to ví. A přesto si do úst nacpala sníh, aby ukojila žízeň. Všiml si jejího jistého pohybu, rychlého, bez sebemenšího zaváhání, skoro nenuceného, gesta plynulého, obratného, živočišného. Cosi se v něm pohnulo. Kdesi mezi hrudí a žaludkem. Bylo to nepatrné zachvění, tlak současně jemný i brutální. Cosi důvěrně známého. Jako když byl ještě tam, v hlubokých lesích, v jiném životě.

Voják, který držel Renée na mušce, zařval, až probudil vránu, co hrozivě zakrákala.

„Stop!“

Renée se zastavila a upustila hadrového mazlíka, jehož stále držela v levé ruce. Srdce jí tlouklo, div jí nevyskočilo z hrudi. Proč tak křičí? Voják znovu zamířil na dívčinu hlavu. Renée viděla, jak se její dech sráží v mrazivém vzduchu. Uvědomila si, že hadrový miláček jí leží u nohou ve sněhu, a chtělo se jí plakat. Chudáček Ploc! Brzy bude sirotek a zůstane tu sám v zimě.

Němci se nedařilo stisknout kohoutek. Trochu poodstoupil, sešel z cesty, stál teď tři nebo čtyři metry od holčičky a mířil jí na spánek. Druhý voják zůstal dál na pěšině a viděl, jak se kolegovi chvěje paže.

„Nech toho, udělám to sám,“ vyjel podrážděně.

Vytáhl pistoli a zamířil na holčičku. Už nebyla ničím, jen siluetou bez tváře, která za chvíli zmizí. Natáhl zbraň.

Renée si říkala, jak asi vypadá voják, který ji zabije, ten druhý, který zůstával vzadu a jehož oči zahlédla v džípu, ten s velmi hlubokým hlasem. Chtěla ho vidět. Chtěla, aby ji viděl on. Začala se pomalu otáčet, až se jejich pohledy střetly. Měl světlé a chladné oči. A náhle se v nich objevil zvláštní svit, zornice se rozšířily. Němec vystřelil. Renée sebou škubla. Na vteřinu zavřela oči, a když je otevřela, druhý voják ležel ve sněhu s vyděšeným výrazem. Renée chvilku trvalo, než jí došlo, že nebyla zasažena. Podívala se na zastřeleného muže, potom znovu na toho druhého, který vypadal stejně překvapeně jako ona. Stále držel v napřažené ruce zbraň a upřeně zíral na Renée, která byla postříkaná krví muže ležícího na zemi.

Ledovým vzduchem stále ještě doznívál výstřel. Němec jako by nedokázal odtrhnout oči od dítěte. Konečně odvrátil zrak, schoval pistoli, otočil se a vracel se po pěšině k autu. Renée sebrala ze země Ploce a doběhla vojáka. Spolu dorazili na místo. Voják přehodil nohu přes dvířka džípu a nastartoval. Renée měla zrovna tak čas naskočit na sedadlo vedle něj. Džíp se vyřítil dopředu v mračnu sněhu.

Co teď? Kam jít? S tou holkou, co se obrátila. Napadlo by někoho, aby se tváří obrátil k člověku, který se ho chystá zabít? Něco takového vidí člověk jenom ve filmu. Nikdo v životě to nedělá, a ještě méně Židovka. A před tím si klidně začne hltat sníh! Podíval se na ni. Hleděla přímo před sebe, bradu měla vztyčenou, oči přimhouřené kvůli studenému větru. Stříkance krve jí na tváři zaschly, černé kudrnaté vlasy poletovaly všemi směry. Vypadala jako velmi mladá gorgona. Zatracená holka. A tamten v lese má určitě dosud otevřené oči a vyděšený výraz. Franz? Ne, Hans. Pitomec! Hlupák, který pořád ještě věřil ve vítězství, v tisíciletou říši, v nový zlatý věk a ve všechny ty bláboly. Zabil Hanse místo holčičky. Netušil, proč to udělal. Jeho paže lehce uhnula těsně před výstřelem a najednou ležel Hans ve sněhu s kulkou mezi očima.

Ze základního tábora odjeli přede dvěma dny, 16. prosince ráno. Nejdříve vyhodili do vzduchu most s několika Amíky. S Amíky nepočítali, ale když už tam byli… Byl nucen před Hansovýma vyděšenýma očima pobít živé a zraněné dorazit nožem, aby ušetřil munici. Potom obrátili místní ukazatele, setkali se se spojenci, které poslali do jedné ztracené díry místo do jiné ztracené díry. To on mluvil s Yankeei; Hansova angličtina měla těžký bavorský přízvuk a Hans neměl sebemenší ponětí o tom, kdo to je Lester Young. Američané byli nedůvěřiví, kladli otázky; slyšeli o Němcích, kteří měli vniknout mezi ně. Operace Greif byl pompézní název sabotážního podniku, který vymyslel Hitler a prováděl Otto Skorzeny. Hitler doufal, že se zmocní mostů na Máze, získá Antverpy a dostane se k největšímu spojeneckému skladu zbraní. Byla to samozřejmě sebevražedná operace a jenom tupci jako Hans mohli věřit v opak.

Voják se náhle cítil vyčerpaný; pustil se náhodně jednou pěšinou a vjel do lesa. Řekl si, že pojede tak daleko, jak to vůz vydrží. Měl jedinou touhu: spát. Potom se uvidí. Pěšina končila nedaleko vodního toku. Muž a holčička vystoupili z auta a pěšky pokračovali podél zamrzlého potoka. Voják kráčel rychle. Malá klusala vedle něj, vyhýbala se sněhovým závějím, které ztvrdly a za mrazivého počasí klouzaly. Byla hbitá a zdatná. Občas se na něj podívala, nedělalo mu to dobře. Za mohutným bukem se objevila dřevěná chatrč. Zdálo se, že je prázdná. Němec se k ní nehlučně přiblížil. Přemisťoval se s neuvěřitelnou pružností. Vytáhl pistoli, vteřinu počkal u dveří a natahoval uši. Renée stála velmi blízko něj a byla potichu. On prudce vykopl dveře a překročil práh, přejel vnitřek chatrče zbraní v natažené paži. Nikdo. Dal Renée znamení, aby vstoupila.

Srub tvořila jediná místnost s velkým krbem, vyhloubeným v kamenné zdi. Několik kousků kuchyňského náčiní a stará matrace na podlaze svědčily o tom, že tu občas někdo

pobývá. Němec rozdělal oheň s pomocí dřeva, které nasbíral kolem stavení. Renée mu pomáhala, jak mohla, navzdory zmrzlým rukám. Pak se zhroutil na matraci a okamžitě usnul s rukou na pistoli.

Renée si sedla na podlahu u stěny. Pozorovala ho, jak spí. Neodejde. Ani se nepohne. Bude dávat pozor a poslouchat, aby ho včas varovala, kdyby se zvenčí ozval nějaký hluk. Z dálky sem doléhala střelba. Dýchala si na ruce, aby si je zahřála. Němec oddychoval stále hlasitěji; ruka pustila pažbu zbraně. Přitáhl si kolena k hrudi. Rysy se mu uvolnily. Vypadalo to, že hluboce usnul. Renée měla pořád žízeň. Ale tentokrát se o nic nepokusí. Počká. Až se probudí, určitě najde vodu.

Nepřemýšlela o tom, proč ji Němec nezabil. Když se ohlédla, věděla, že na ni nevystřelí. A pak se ten druhý, co měl strach, zhroutil. To on musel zemřít, ne ona. Tak se to mělo stát. Podrobila místnost prohlídce: dřevěné stěny se závoji pavučin, malá, velmi špinavá okna, plameny plápolající v krbu.

Němec lehce změnil pozici, trochu posunul pravé rameno dozadu a odhalil krk, kde mu tepala žíla. Položil si ruku na hruď, která stoupala a klesala v rytmu jeho dechu. Ležel tady zranitelný, a přesto připravený vyskočit při sebemenším hluku, připravený se bránit, tím si byla jistá, připravený znovu zabíjet. A postříkat sníh krví.

2 2 2 2 2 2 2 2 2

VYNDAL Z KAPSY kabátu kovovou čutoru, odzátkoval ji, dlouze se napil a potom ji podal holčičce. Vyprázdnila čutoru skoro zuřivě. Ještě vytáhl balíček sušenek, vzal si jednu a nabídl i Renée. Vzala si dvě, do každé ruky jednu.

„Pomalu," napomenul ji.

Měl opravdu zvláštní hlas, hluboký a měkce dunivý, vibroval jako vzdálený hrom; bylo to současně vřelé i hrozivé.

„Ty mluvíš taky francouzsky?" zeptala se.

Neodpověděl a díval se na ni se zábleskem ironie v očích. Musel spát pěkně dlouho; už byla naprostá tma. Střelba v dálce ustala. Říkal si, že dívenka mezitím možná odejde, aspoň v to doufal. Když se probudil, stále po něm pokukovala svýma inkoustově tmavýma očima a tiskla k sobě toho ohavného starého hadrového panáka s kebulí nakřivo a s pitomým výrazem. Klidně ho mohla parádně odrovnat, zatímco spal, mohla ho praštit polenem, nebo ještě hůř pohrabáčem. Není pochyb, že by jí k tomu nechyběla odvaha. Určitě by jim to oběma zjednodušilo život. Místo toho seděla celou dobu ve stejné pozici, v jaké ji viděl, než usnul, nohy měla zkřížené pod sebou a na levém stehně panáčka. Nepamatoval si, že by se někdy takhle dobře vyspal, už celá léta se mu to nestalo, přesněji řečeno od začátku války. A přesto neměl jasno o nic víc, než když před několika